اصفهان امروز

روزنامه فرهنگی، اجتماعی با روش خبری - تحلیلی - اطلاع رسانی
بنیانگذار: عبدالمحمد اکبری | تاسیس: ۱۳۸۳
صاحب امتیاز: شرکت رسانه رویداد پارسی
مدیرمسئول: امیر اکبری سردبیر: سید مهدی رضوی
یکشنبه ۰۱ آذر ۱۴۰۵ / سال بیست و سوم / دوره جدید / شماره ۵۵۳۳ | 22Nov2026

نشانی: اصفهان، میدان آزادی، خیابان دانشگاه نرسیده به حکیم نظامی، کوچه شهید مصطفی روحانی (شماره ۱۹)، پلاک ۶، ساختمان رویداد پارسی
تلفن: ۳۶۲۹۳۷۵۰-۰۳۱ (ده خط) فاکس: ۳۶۲۹۳۳۹۲ - ۰۳۱
لیتوگرافی و چاپ: شاخه سبز توزیع: رویداد پارسی

امتیاز در رتبه‌بندی روزنامه‌های سراسر کشور
ضریب کیفی: ۸۴/۷ رتبه آگهی: ۱

آیین نامه اخلاق حرفه ای در لینک «درباره ما» «سایت اصفهان امروز منتشر شده است.
www.esfahanemrooz.ir

www.rayadiran.com
www.esfahanemrooz.ir

عضو تعاونی مطبوعات، انجمن مدیران رسانه

@esfahanemrouz esfahanemrooz esfahanemrooz @esfahanemrooz

میراث صفوی دوباره میزبان مردم شد؛

احیای حمام شاه با سرمایه بخش خصوصی

سید مهدی رضوی

حمام تاریخی شاه اصفهان، یکی از یادگارهای معماری دوره صفوی در محدوده بازار تاریخی شهر، پس از سال‌ها خاموشی و با مشارکت بخش خصوصی، مرمت و احیا شد و بار دیگر درهای خود را به روی مردم گشود؛ بنایی حدود ۲ هزار مترمربع که قرار است در کنار کاربری حمام ایرانی، به فضایی فرهنگی برای روایت آیین‌های ایرانی، نمایش میراث تاریخی و میزبانی رویدادهای هنری تبدیل شود و با آغاز فعالیت خود، زمینه اشتغال مستقیم ۳۰ نفر را نیز فراهم کرده است. آیین افتتاح حمام تاریخی شاه اصفهان با حضور استاندار اصفهان، رئیس مرکز سرمایه‌گذاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، سرپرست صندوق توسعه و احیا، مدیرکل میراث فرهنگی استان اصفهان و جمعی از فعالان حوزه میراث فرهنگی و سرمایه‌گذاری برگزار شد. این بنای تاریخی که در محدوده بازار مخلص و نزدیک به میدان امام اصفهان قرار دارد، با برخورداری از فضاهای گنبدی، طاق‌های سنتی و ویژگی‌های معماری ایرانی، بخشی از هویت تاریخی شهر را در خود جای داده است. حمام شاه در دوره جدید احیا، با حفظ ساختار و اصالت معماری، قرار است علاوه بر ارائه خدمات حمام ایرانی و خدمات بهداشتی و درمانی، به مجموعه‌ای فرهنگی با محوریت موزه و بازخوانی آیین‌های ایرانی تبدیل شود؛ رویکردی که تلاش می‌کند میراث تاریخی را از یک اثر صرفاً قابل بازدید، به فضایی زنده و قابل تجربه برای مردم تبدیل کند.

حمایت از سرمایه‌گذاران دغدغه‌مند در حوزه میراث فرهنگی

مهدی جمالی‌نژاد، استاندار اصفهان در آیین افتتاح حمام تاریخی شاه با قدردانی از تلاش‌های سرمایه‌گذار این مجموعه، احیای بناهای تاریخی را نیازمند حضور افرادی دانست که با دغدغه و علاقه، برای حفظ سرمایه‌های فرهنگی و تاریخی کشور قدم برمی‌دارند. او با تأکید بر اهمیت مشارکت بخش خصوصی در حفاظت از میراث تاریخی، اظهار کرد: حفاظت و احیای میراث ارزشمند کشور مرهون حضور افرادی است که با عشق و دغدغه‌مندی برای صیانت از سرمایه‌های تاریخی گام برمی‌دارند. استاندار اصفهان همچنین بر حمایت مدیریت استان از طرح‌های مرمت و احیای بناهای تاریخی و تسهیل فرآیند مشارکت سرمایه‌گذاران در این حوزه تأکید کرد؛ موضوعی که با توجه به گستردگی آثار تاریخی اصفهان و نیاز بسیاری از بناها به مرمت، می‌تواند زمینه‌ساز ورود سرمایه‌های جدید به حوزه میراث فرهنگی و گردشگری باشد.

بازگشت حمام شاه به جریان زندگی و گردشگری

مجتبی شکری، سرپرست صندوق توسعه و احیا نیز با قدردانی از سرمایه‌گذار و مجری احیای حمام شاه، تلاش، تعهد و توان فنی او را در بازگرداندن این بنای تاریخی به چرخه زندگی و گردشگری مؤثر دانست. به گفته او، احیای حمام شاه علاوه بر حفاظت از میراث معماری دوره صفوی، زمینه اشتغال مستقیم ۳۰ نفر را فراهم کرده است؛ موضوعی که نشان می‌دهد بناهای تاریخی، در صورت مرمت اصولی و تعریف کاربری متناسب، می‌توانند علاوه بر ارزش فرهنگی و تاریخی، ظرفیت اقتصادی و اشتغال‌زایی نیز داشته باشند. شکری همچنین با قدردانی از همکاری امیر کرم‌زاده، مدیرکل میراث فرهنگی استان اصفهان و همراهی معاونت صنایع دستی وزارت میراث فرهنگی، بر ضرورت استمرار تعامل میان دستگاه‌های مسئول و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای احیای بناهای تاریخی تأکید کرد. او با اشاره به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه مرمت، احیا و بهره‌برداری از بناهای تاریخی استان اصفهان از دهه ۸۰ تاکنون، از واگذاری ۳۴ بنای تاریخی از طریق صندوق توسعه و احیا خبر داد و گفت: از این تعداد، ۲۶ بنا در حال بهره‌برداری و هشت بنا در مرحله مرمت قرار دارند. سرپرست صندوق توسعه و احیا همچنین از برنامه‌ریزی برای برگزاری مزایده اختصاصی بناهای تاریخی استان در آینده نزدیک خبر داد و افزود: خانه‌های تاریخی وثیق و باجاوغلو از جمله بناهایی هستند که در فهرست واگذاری‌های پیش‌رو قرار دارند.

۳۴ بنای تاریخی در مسیر احیا با مشارکت بخش خصوصی

احیای حمام شاه در حالی با مشارکت بخش خصوصی به نتیجه رسیده است که طی سال‌های گذشته، واگذاری بناهای تاریخی به سرمایه‌گذاران برای مرمت، نگهداری و بهره‌برداری، یکی از مسیرهای حفاظت از این آثار و بازگرداندن آنها به چرخه اقتصادی و گردشگری بوده است. سرپرست صندوق توسعه و احیا با اشاره به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این حوزه از دهه ۸۰ تاکنون، میزان این سرمایه‌گذاری را بیش از ۱۰ هزار میلیارد ریال اعلام کرد. او همچنین از واگذاری ۳۴ بنای تاریخی استان خبر داد که ۲۶ مورد از آنها به بهره‌برداری رسیده و هشت بنا در حال مرمت هستند. شکری با اشاره به برنامه‌های آینده صندوق برای واگذاری بناهای تاریخی، از برگزاری مزایده اختصاصی در آینده نزدیک خبر داد و خانه‌های تاریخی وثیق و باجاوغلو را از جمله گزینه‌های پیش‌رو برای واگذاری عنوان کرد. این روند، در صورت تداوم و همراهی دستگاه‌های مسئول، می‌تواند زمینه ورود سرمایه‌های جدید به حوزه میراث فرهنگی را فراهم کند؛ حوزه‌ای که علاوه بر هزینه‌های سنگین حفاظت و مرمت، به تعریف کاربری‌های سازگار با ارزش تاریخی بناها نیاز دارد تا آثار تاریخی از فرسودگی و خاموشی فاصله بگیرند و دوباره به بخشی از زندگی شهری تبدیل شوند.

ریسباف؛ صندوق توسعه و احیا در جایگاه دبیرخانه‌واگذاری

سرپرست صندوق توسعه و احیا در بخش دیگری از سخنان خود به آخرین وضعیت کارخانه تاریخی ریسباف اصفهان اشاره کرد و گفت: با دستور وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، صندوق توسعه و احیا به‌عنوان دبیرخانه فرآیند واگذاری ریسباف تعیین شده است. به گفته شکری، تاکنون سه جلسه تخصصی در کارگروه این مجموعه برگزار شده و نخستین گزارش دبیرخانه درباره روند اقدامات و بررسی‌های انجام‌شده، طی هفته‌های آینده منتشر خواهد شد. او افزود: تدوین دستورالعمل هدایت و راهبری پروژه ریسباف نیز در دستور کار صندوق قرار دارد که در صورت تصویب هیئت‌مدیره، ابلاغ خواهد شد. کارخانه ریسباف، به‌عنوان یکی از بناهای شاخص صنعتی و تاریخی اصفهان، از جمله مجموعه‌هایی است که تعیین تکلیف کاربری و شیوه احیای آن، می‌تواند در آینده بر جریان گردشگری فرهنگی و بازتعریف فضاهای تاریخی شهر تأثیرگذار باشد.

از حمام تاریخی تا موزه آیین‌های ایرانی

یکی از رویکردهای اصلی در احیای حمام شاه، تعریف کاربری فرهنگی در کنار فعالیت‌های مرتبط با حمام ایرانی است؛ رویکردی که تلاش می‌کند این بنای تاریخی را به بستری برای بازخوانی آیین‌ها، سنت‌ها و جلوه‌های فرهنگ ایرانی تبدیل کند. آتوسا پورجوهری، مدیر موزه آیین‌های ایرانی، با اشاره به ایده شکل‌گیری این مجموعه اظهار کرد: ایجاد موزه آیین‌های ایرانی با هدف فراتر رفتن از کاربری معمول یک بنای تاریخی و فراهم کردن فضایی برای پاسداشت و بازخوانی آیین‌ها و سنت‌های ایرانی مطرح شده است. او افزود: این مجموعه علاوه بر معرفی و بازخوانی آیین‌های ایرانی، بستری برای برگزاری رویدادهای فرهنگی و هنری، هم‌اندیشی و تعامل میان فعالان حوزه ادبیات، شعر، هنرهای نمایشی و موسیقی ایرانی خواهد بود تا میراث ناملموس کشور صرفاً به‌عنوان یادگاری از گذشته باقی نماند و با پیوند دوباره با زندگی معاصر، همچنان در جامعه جریان داشته باشد. پورجوهری با اشاره به جایگاه حمام‌ها در فرهنگ ایرانی، توضیح داد: حمام‌ها در گذشته صرفاً فضاهایی برای استحمام و پاکیزگی نبودند، بلکه در لایه‌های عمیق‌تر، نقش مهمی در حیات اجتماعی و فرهنگی مردم داشتند و محل دیدار، گفت‌وگو، شکل‌گیری ارتباطات اجتماعی، برگزاری آیین‌ها و حتی تصمیم‌گیری‌های مهم بودند. به گفته او، حمام شاه از یادگارهای دوره صفوی و دوران شاه عباس بزرگ است؛ دوره‌ای که نگاه به شهرسازی، معماری و فرهنگ، تأثیری ماندگار بر هویت اصفهان و سیمای تاریخی ایران برجای گذاشت.

مرمت با تأکید بر حفظ اصالت معماری

حمام شاه در طول تاریخ با تغییرات و آسیب‌های مختلفی مواجه شد و به‌تدریج امکان حضور عمومی و بهره‌برداری از آن کاهش یافت؛ وضعیتی که ادامه حیات این بنا را به مداخلات تخصصی و اقدامات حفاظتی وابسته کرده بود. مدیر موزه آیین‌های ایرانی با اشاره به روند مرمت این مجموعه گفت: طی حدود چهار دهه گذشته اقداماتی در بخش‌های مختلف بنا انجام شده بود، اما در زمان آغاز مرحله جدید مرمت، همچنان آسیب‌های جدی، به‌ویژه در بخش‌هایی از سازه، وجود داشت. پورجوهری افزود: در مرحله جدید، ابتدا شناسایی دقیق آسیب‌ها و عوامل مخرب در دستور کار قرار گرفت و پس از آن اقدامات لازم برای ایمن‌سازی و سبک‌سازی بخش‌های مختلف بنا انجام شد. در تمام این مراحل، حفظ اصالت تاریخی و معماری مجموعه و به حداقل رساندن مداخلات، مبنای تصمیم‌گیری بود. او تأکید کرد: در جریان مرمت تلاش شد ساختار فضایی و پلان مجموعه دستخوش تغییر نشود و در انتخاب مصالح نیز از ویژگی‌ها و هویت معماری بنا فاصله نگیریم؛ چراکه هدف اصلی، انتقال آنچه به ما سپرده شده است، با بیشترین میزان اصالت به نسل‌های آینده است. پورجوهری با قدردانی از استادکاران و عوامل اجرایی مرمت حمام شاه، هنر دست، تجربه و تلاش مرمتگران را بخشی مهم از هویت این پروژه دانست و گفت: ارزش و زیبایی بسیاری از بخش‌های این مجموعه حاصل هنر و مهارت افرادی است که شاید نام بسیاری از آنها در تاریخ ثبت نشده باشد، اما رد هنر و اثر دستشان همچنان در آجرها، حاشیه‌ها، سنگ‌ها و گوشه‌گوشه این بنا باقی مانده است.

حمام شاه؛ میراثی که باید دوباره در زندگی مردم جریان پیدا کند

شهریار شکرانی، سرمایه‌گذار و مدیر اجرایی موزه فرهنگ عامه اصفهان، احیای حمام تاریخی شاه را فرصتی برای بازگشت یکی از بناهای ارزشمند شهر به زندگی عمومی دانست و گفت: بازگشایی این بنای تاریخی پس از حدود ۴۰ سال خاموشی، اتفاقی مهم برای اصفهان و همه دوستداران فرهنگ و تاریخ است و زمینه بازگشت یکی از بناهای ارزشمند کشور به چرخه بازدید عمومی را فراهم می‌کند. او با اشاره به رویکرد مجموعه در احیای حمام تاریخی شاه افزود: تلاش کردیم بنایی را که در حدود ۵۰۰ سال گذشته کارکرد اصلی آن شست‌وشوی جسم انسان‌ها بوده است، به فضایی برای شست‌وشوی روح و جان شهروندان و گردشگران تبدیل کنیم؛ بر همین اساس، بخش عمده این مجموعه به موزه آینه‌های ایرانی اختصاص خواهد یافت. شکرانی با بیان اینکه این مجموعه می‌تواند به محلی برای گردهمایی اهالی فرهنگ و هنر تبدیل شود، ابراز امیدواری کرد با همراهی مجموعه دولت و همکاری فعالان و دوستداران فرهنگ، حمام تاریخی شاه به فضایی فرهنگی برای معرفی میراث و داشته‌های هنری ایران تبدیل شود. او همچنین با تأکید بر ضرورت حفظ اصالت بنا در جریان عملیات مرمت گفت: در روند احیای این اثر تاریخی تلاش شد هیچ‌گونه دخل و تصرف غیرضروری در ساختار و هویت اصیل آن صورت نگیرد و مرمت با وفاداری به ویژگی‌های تاریخی و معماری بنا انجام شود. شکرانی با قدردانی از عوامل اجرایی و مرمتگران این مجموعه، وسواس و دقت در انتخاب مصالح و شیوه مرمت را از ویژگی‌های شاخص این پروژه دانست و تأکید کرد که تلاش شد ضمن احیای بنا، اصالت تاریخی آن حفظ شود. حمام شاه اصفهان حالا پس از سال‌ها خاموشی، دوباره به فضای حضور مردم بازگشته است؛ بنایی که قرار است در کنار کارکرد خدماتی، میزبان روایت آیین‌ها، هنرها و سنت‌های ایرانی باشد. احیای این مجموعه زمانی به نقطه مطلوب خود می‌رسد که نه‌تنها دیوارها و گنبدهای تاریخی آن پابرجا بمانند، بلکه صدا، حضور، خاطره و زندگی نیز دوباره در فضای آن جریان پیدا کند.

از تار طلا تا پود ابریشم؛ روایت ماندگاری هنر ملی زری‌بافی

زری‌بافی، یکی از نفیس‌ترین هنرهای سنتی و میراث چند هزارساله ایران، با وجود برخورداری از پیشینه‌ای درخشان و ظرفیت‌های ارزشمند هنری و اقتصادی، امروز با چالش‌هایی همچون هزینه بالای تولید، محدودیت بازار فروش و کاهش شمار استادکاران روبه‌روست؛ هنری که بقای آن بیش از هر زمان دیگری به حمایت از هنرمندان و انتقال دانش فنی به نسل جوان نیاز دارد.

زری‌بافی یا زربفت از هنرهای اصیل نساجی ایران است که در آن تار پارچه از ابریشم خالص و پود آن از ترکیب ابریشم رنگی و نخ گلابتون تشکیل می‌شود. گلابتون نیز با استفاده از رشته‌های فلزی، از جمله طلا و نقره، تولید می‌شود و جلوه‌ای درخشان و ارزشمند به بافت پارچه می‌بخشد. این هنر که در گذشته زینت‌بخش پوشاک پادشاهان و بزرگان بود، در دوره‌های مختلف تاریخی، به‌ویژه عصر صفوی، به اوج شکوفایی رسید؛ اما با تغییر الگوهای زندگی و مصرف، فعالیت آن به تعداد محدودی کارگاه در شهرهایی همچون تهران، اصفهان، کاشان، یزد و شهرضا محدود شده است.

ابتکار هنرمند شهرضایی برای احیای هنر زری‌بافی

محمدحسن شبانی، هنرمند زری‌باف شهرضایی، از جمله استادکارانی است که با تلفیق تجربه سنتی و نوآوری فنی، برای حفظ و توسعه این هنر تلاش می‌کند. او با اشاره به راه‌اندازی کارگاه زری‌بافی در شهرضا در سال ۱۳۸۷ اظهار کرد: در همان سال با شرکت در مسابقات بین‌المللی برگزارشده از سوی سازمان یونسکو، موفق به دریافت مهر اصالت یونسکو برای زری‌بافی شدیم. شبانی افزود: فعالیت کارگاه در سال‌های نخست به‌صورت مقطعی بود، اما اکنون این مجموعه به‌صورت دائمی فعالیت می‌کند و علاوه بر تولید پارچه زری، آموزش علاقه‌مندان نیز در آن انجام می‌شود. این هنرمند یکی از نوآوری‌های خود را بافت پارچه زربفت به شیوه نقش‌برجسته عنوان کرد و گفت: در این روش، نقوش از سطح زمینه پارچه متمایز شده و به‌صورت برجسته بافته می‌شوند که جلوه‌ای متفاوت به محصول می‌بخشد.

ثبت اختراع دستگاه گلابتون تابی

تولید نخ گلابتون به روش سنتی، فرایندی دشوار و زمان‌بر است؛ موضوعی که شبانی را به طراحی و ساخت دستگاهی برای تسهیل این فرایند سوق داده است. او در این زمینه بیان کرد: پس از بررسی شیوه‌های سنتی، موفق شدیم برای نخستین‌بار در شهرضا تولید نیمه‌الکترونیک گلابتون را در حجم بیشتری انجام دهیم. دستگاه خودکار گلابتون‌تابی را طراحی و ساخته‌ام که با شماره ۸۷۷۷۷ به ثبت اختراع رسیده است. این ابتکار می‌تواند ضمن کاهش دشواری‌های تولید، زمینه افزایش ظرفیت ساخت یکی از مهم‌ترین مواد اولیه زری‌بافی را فراهم کند.

هزینه‌های سنگین و بازار محدود؛ چالش تداوم تولید

شبانی با اشاره به مشکلات توسعه این هنر گفت: هزینه بالای تجهیزات، نیاز به فضای کارگاهی مناسب و محدودیت‌های اقتصادی، راه‌اندازی کارگاه‌های جدید را برای هنرجویان دشوار کرده است. همچنین شناخت عمومی از زری‌بافی و بازاریابی محصولات آن همچنان کافی نیست و فعالیت اقتصادی در این رشته با محدودیت‌هایی روبه‌روست. او حمایت‌های حوزه صنایع‌دستی، از جمله ارائه تسهیلات و بیمه هنرمندان را مؤثر دانست و بر ضرورت تقویت این حمایت‌ها تأکید کرد.

تولید ماهانه یک مترمربع پارچه زری

رئیس اداره میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرضا نیز با اشاره به ظرفیت تولید این هنر اظهار کرد: در یک کارگاه دو یا سه نفره، به‌طور میانگین امکان تولید حدود یک مترمربع پارچه زری در ماه وجود دارد که ارزش آن با توجه به نوع مواد اولیه مصرفی، بیش از ۲۰۰ میلیون تومان است.او با تأکید بر ارزش اقتصادی و ظرفیت ارزآوری محصولات زری‌بافی افزود: معرفی مناسب، تبلیغات هدفمند و بازاریابی در بازارهای داخلی و خارجی می‌تواند زمینه رونق این هنر و ورود ارز قابل توجه به کشور را فراهم کند. محمدحسن شبانی علاوه بر دریافت مهر اصالت یونسکو، موفق به دریافت درجه دو هنری از شورای ارزشیابی هنرمندان کشور شده و با حضور در نمایشگاه‌های ملی، در معرفی این هنر ایرانی نقش داشته است. با این حال، حفظ زری‌بافی تنها به تلاش چند استادکار محدود نمی‌شود؛ بلکه نیازمند برنامه‌ریزی برای آموزش نسل جدید، حمایت عملی از تولیدکنندگان، ثبت دانش فنی استادان و ایجاد بازارهای پایدار است. زری‌بافی میراثی است که در تارهای ابریشم و پودهای زرین آن، بخشی از تاریخ و هویت فرهنگی ایران نهفته است؛ میراثی که اگر امروز برای استمرار آن سرمایه‌گذاری نشود، ممکن است ظرافت و دانش چندین نسل از هنرمندان، در گذر زمان به خاطره‌ای تاریخی تبدیل شود.

کلیسای کاتارینه‌اصفهان؛ چهار قرن ایمان و تلاش زنان راهبه

کلیسای کاتارینه مقدس در محله تاریخی جلفای اصفهان، یکی از ارزشمندترین یادگارهای تاریخی جامعه ارامنه ایران است؛ مجموعه‌ای که از سال ۱۶۲۳ میلادی تاکنون، روایتگر بیش از سه قرن زندگی مذهبی زنان راهبه و نقش‌آفرینی آنان در عرصه‌های آموزش، فرهنگ و فعالیت‌های اجتماعی بوده است. در میان بناهای تاریخی محله جلفا، کلیسای کاتارینه یا دیر کاتارینه جایگاهی متفاوت دارد؛ بنایی که برخلاف بسیاری از کلیساهای این محله، تنها برای برگزاری مراسم مذهبی ساخته نشد، بلکه محل سکونت و فعالیت زنان راهبه بود. این مجموعه در دوران صفویه و با حمایت مالی خواجه آگیزار الزاریان، از بازرگانان ثروتمند ارمنی، احداث شد. بر اساس روایت‌های تاریخی، سه راهبه به نام‌های اوروپسنا، تاگوهی و هرپسیمه از جلفای قدیم به اصفهان آمدند و هسته اولیه زندگی رهبانی را در این مجموعه شکل دادند. شمار راهبه‌های دیر در سال ۱۷۰۲ میلادی به ۳۳ نفر رسید و طی حدود سه قرن، نزدیک به ۲۰۰ زن در این مکان زندگی کردند و سنت‌های مذهبی خود را ادامه دادند. اما اهمیت کاتارینه تنها به فعالیت‌های عبادی محدود نبود. این مجموعه در سال ۱۸۵۸ میلادی میزبان نخستین مدرسه دخترانه ارامنه جلفا شد؛ اقدامی که نقش مهمی در گسترش آموزش دختران در جامعه ارمنی اصفهان داشت. با افزایش شمار دانش‌آموزان، در سال ۱۹۰۰ ساختمان مستقلی برای مدرسه ساخته شد. دیر کاتارینه همچنین دارای حجره‌های اقامتی، کتابخانه، کلاس‌های درس، آشپزخانه و سالن غذاخوری بود. در سال ۱۹۰۷ نیز با تلاش خلیفه باگرات وارتازاریان، بخشی از مجموعه به نگهداری و آموزش کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست اختصاص یافت. راهبه‌ها برای تأمین هزینه‌های مجموعه نیز به تولید و فروش شیرینی‌های سنتی مانند گز و لوز می‌پرداختند. از نظر معماری، این بنا ترکیبی از سنت‌های معماری ارمنی و عناصر معماری ایرانی دوره صفوی را به نمایش می‌گذارد. نقشه مستطیلی، دو گنبد، ورودی‌های شمالی و غربی، قوس‌های داخلی و تزئینات هندسی و گیاهی از ویژگی‌های شاخص آن است. زندگی رهبانی در این مجموعه سرانجام در سال ۱۹۵۴ میلادی، با درگذشت مادر الیزابت اسرائیلیان، آخرین راهبه دیر، پایان یافت. با این حال، فعالیت‌های اجتماعی مجموعه ادامه پیدا کرد و در سال ۱۹۶۷ بخش‌هایی از آن به پرورشگاه و خانه سالمندان اختصاص یافت. کلیسای کاتارینه در ۱۰ خرداد ۱۳۸۲ با شماره ۹۰۹۰ در فهرست آثار ملی ایران ثبت شد. این اثر تاریخی امروز فراتر از یک بنای مذهبی، سندی از حضور اجتماعی زنان، تاریخ آموزش دختران و همزیستی فرهنگی در اصفهان به شمار می‌رود؛ میراثی که حفاظت از آن، پاسداشت بخشی کمتر روایت‌شده از تاریخ این شهر است.

شرحی بر آسیب‌های پنهان چهلستون؛

انحراف ۲۷سانتی‌متری یک دیوار!

کاخموزه چهلستون، یکی از شاخص‌ترین یادگارهای دولتخانه صفوی، با انحراف ۲۷ سانتی‌متری دیوار غربی و آسیب‌های ناشی از موج انفجار حمله به استانداری در جنگ رمضان مواجه است. به گزارش مهر، آسیب به کاخموزه چهلستون در جریان جنگ رمضان، صرفاً به شکستن شیشه‌ها، صدمه به تزئینات یا ترک‌های ایجادشده در بخش‌هایی از بنا محدود نمی‌شود؛ بررسی‌های تخصصی پس از این رخداد نشان می‌دهد موج انفجار در کنار وارد کردن آسیب‌های مستقیم، نقاط ضعف و ناپایداری‌هایی را نیز آشکار کرده که بخشی از آنها ریشه در وضعیت پیشین سازه، مداخلات مرمتی ادوار مختلف و فرسودگی تدریجی اجزای باربر این اثر تاریخی دارد. به این ترتیب، آنچه امروز در چهلستون اهمیت پیدا می‌کند، فراتر از مرمت خسارت‌های جنگی بوده و به مسئله پایداری و آینده حفاظتی یکی از مهم‌ترین بناهای تاریخی ایران مربوط می‌شود.

یافته‌های اولیه مطالعات پس از جنگ، تصویری پیچیده‌تر از وضعیت چهلستون ترسیم می‌کند؛ از انحراف دیوارهای باربر و تغییرشکل گنبد اصلی تا خمیدگی برخی ستون‌های چوبی، ترک‌های ناشی از موج انفجار و مشکلات مرتبط با رطوبت و دفع آب در محوطه. هم‌زمان، کارشناسان بر ضرورت رفع خطر فوری، مستندسازی جامع مداخلات گذشته و پایش مستمر آسیب‌ها تأکید دارند؛ اقداماتی که می‌تواند تعیین‌کننده مسیر حفاظت از این اثر جهانی در سال‌های آینده باشد.

زخم‌های جنگ بر نقاط ضعف قدیمی بنا نشسته‌است

فرامرز فارسی، مدیر شرکت مشاور مطالعاتی و مرمت کاخ‌موزه چهلستون با اشاره به آغاز بررسی‌های تخصصی پس از جنگ رمضان، توضیح می‌دهد: نخستین مسئله‌ای که در مواجهه با وضعیت بنا مشخص شد، دشواری تفکیک آسیب‌های ناشی از انفجار از آسیب‌های پیشین بود. او با بیان اینکه بخشی از صدمات در محل‌هایی اتفاق افتاده که پیش از این نیز دارای ضعف‌های کالبدی و سازه‌ای بوده‌اند، می‌گوید: در بررسی‌های انجام‌شده، با دو نوع ترک مواجه هستیم؛ بخشی از ترک‌ها در ارتباط با موج انفجار ایجاد شده یا گسترش یافته‌اند و بخشی دیگر به آسیب‌های پیشین بنا مربوط می‌شوند که احتمال دارد در جریان انفجار تشدید شده باشند. او یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های فعلی را مستندسازی جامع تمام اقدامات گذشته می‌داند و اظهار می‌کند: میراث فرهنگی اسناد ارزشمندی از تاریخ و مرمت‌های بنا در اختیار دارد و اطلاعات دیگری نیز در منابع و کتاب‌های مختلف ثبت شده است، اما لازم است همه این اطلاعات در قالب یک مجموعه مستند، دقیق و قابل اتکا گردآوری شود. مدیر شرکت مشاور مطالعاتی و مرمت چهلستون تأکید می‌کند: مطالعات اولیه از یک بررسی موضعی فراتر رفته و به سمت شناخت جامع بنا تغییر مسیر داده است؛ رویکردی که در آن، مطالعات تاریخی، آسیب‌شناسی، برداشت‌های معماری و سازه‌ای و ارزیابی مداخلات گذشته باید در ارتباط با یکدیگر انجام شوند.

تهدید رطوبت در کاخ موزه چهلستون

فاطمه غلامی، معمار و مرمت‌گر در تشریح مطالعات تاریخی و معماری چهلستون، بر ضرورت شناخت لایه‌های مختلف شکل‌گیری و تحول این مجموعه تأکید می‌کند و توضیح می‌دهد: ارزش معماری بنا را نمی‌توان صرفاً در تزئینات و نقاشی‌های آن خلاصه کرد. او می‌گوید: در مطالعات انجام‌شده، علاوه بر بررسی تاریخ اصفهان و شکل‌گیری دولتخانه صفوی پس از انتخاب این شهر به‌عنوان پایتخت، سفرنامه‌ها، منابع تاریخی و تصاویر مربوط به دوره‌های مختلف صفوی، افشاری، قاجار و پهلوی نیز بررسی شده‌اند تا روند تحولات کالبدی مجموعه مشخص شود. این معمار و مرمت‌گر با اشاره به بررسی مرمت‌های انجام‌شده از سال ۱۳۵۸ به بعد، یادآور می‌شود: بخشی از اقدامات گذشته بر سازه‌های چوبی، مقاوم‌سازی، حفاظت از تزئینات و تثبیت اجزای آسیب‌دیده متمرکز بوده است، اما گزارش‌های موجود لزوماً تمام اقدامات انجام‌شده در طول این سال‌ها را پوشش نمی‌دهند. غلامی یکی دیگر از محورهای مطالعات را بررسی وضعیت معماری فضایی، تزئینات و مصالح بنا عنوان می‌کند و می‌گوید: در این مرحله، نقشه‌برداری، برداشت‌های معماری و بررسی جزئیات به‌منظور تهیه مستندات دقیق‌تر در دستور کار قرار گرفته است تا وضعیت موجود با مداخلات تاریخی و تغییرات ایجادشده مقایسه شود.

محصولات صنایع‌دستی استانداردسازی می‌شود

معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی کشور گفت: با اجرای استانداردهای تشویقی، ضمن درجه‌بندی کارگاه‌ها و محصولات صنایع‌دستی، زمینه لازم برای اطمینان‌بخشی به مصرف‌کنندگان و رفع سردرگمی‌های بازار این حوزه فراهم می‌شود.

برزین ضرغامی از برگزاری جلسه مشترک با رئیس سازمان ملی استاندارد خبر داد و اظهار کرد: معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان ملی استاندارد بر ضرورت حمایت از مصرف‌کنندگان و ساماندهی بازار صنایع‌دستی تاکید کرد. او با بیان اینکه تنوع محصولات و تخصصی بودن این حوزه، گاه موجب سردرگمی خریداران در تشخیص کیفیت و قیمت واقعی کالاها می‌شود، افزود: استانداردسازی محصولات صنایع‌دستی گامی مؤثر در راستای درجه‌بندی کارگاه‌ها، محصولات و در نهایت ایجاد اطمینان خاطر برای مصرف‌کنندگان است.

معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی کشور گفت: در این جلسه مقرر شد با بهره‌گیری از ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های سازمان ملی استاندارد، فرایند ارزیابی و انطباق‌سنجی در حوزه محصولات صنایع‌دستی با همکاری اداره استاندارد به صورت جدی‌تری دنبال شود. این طرح در گام نخست به‌عنوان یک «استاندارد تشویقی» اجرا و تلاش می‌شود با مشارکت معاونت صنایع‌دستی و ادارات کل استانی، اهداف پیش‌بینی شده محقق شود. ضرغامی اضافه کرد: با توجه به اینکه در سال‌های گذشته شاخص‌های عمومی بیش از ۱۰۰ محصول شاخص صنایع‌دستی تدوین شده است، می‌توانیم از این ظرفیت ارزشمند در گام‌های اجرایی استفاده کنیم، اکنون منتظر جمع‌بندی مسئولان و مدیران سازمان استاندارد هستیم تا مشخص شود اعطای گواهی انطباق براساس مقررات فنی به کارگاه‌ها و تولیدکنندگان انجام یا از طریق سازوکار استاندارد تشویقی پیگیری شود. او خاطرنشان کرد: بازنگری دوباره روی استانداردهای پیشین محصولات صنایع‌دستی در دستور کار قرار گرفته است تا با همکاری همه‌جانبه سازمان ملی استاندارد و معاونت صنایع‌دستی، دغدغه تفکیک کالای با کیفیت از نامرغوب برای همیشه در بازار صنایع‌دستی کشور برطرف شود.